omgevingsdienst
HAAGLANDEN

Ontwerp Begroting 2022

Meerjarenraming 2023 – 2025

0.8

omgevingsdienst HAAGLANDEN

Inhoudsopgave

1 Aanbieding ... 3
1.1 Inleiding ... 3
1.2 Leeswijzer ... 4

2 Programmaplan ... 5
2.1 Algemeen ... 5
2.2 Programma Toetsing en Vergunningverlening ... 5
2.2.1 Wat willen we bereiken? ... 5
2.2.2 Wat gaan we daarvoor doen? ... 5
2.2.3 Wat gaat dat kosten? ... 6
2.3 Programma Toezicht en Handhaving ... 8
2.3.1 Wat willen we bereiken? ... 8
2.3.2 Wat gaan we daarvoor doen? ... 8
2.3.3 Wat gaat dat kosten? ... 10

3 Paragrafen ... 12
3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 12
3.1.1 Weerstandscapaciteit ... 14
3.1.2 Risicoanalyse ... 14
3.1.3 Beheersmaatregelen ... 14
3.1.4 Ratio ... 15
3.1.5 Kengetallen weerstandsvermogen en risicobeheer ... 15
3.2 Financiering ... 16
3.2.1 Kasgeldlimiet en de renterisiconorm ... 16
3.2.2 Schatkistbankieren ... 16
3.3 Bedrijfsvoering ... 16
3.3.1 Wat gaat dat kosten? ... 16
3.3.2 Organisatie ... 17
3.3.3 Personeel ... 17
3.3.4 Informatisering en automatisering ... 18
3.3.5 Informatiebeveiliging ... 18
3.3.6 Duurzaam inkopen ... 19
3.4 Onderhoud kapitaalgoederen ... 19

4 Financiële begroting ... 21
4.1 Uitgangspunten ... 21
4.1.1 Begrotingsbeleid ... 21
4.1.2 Loon- en prijsontwikkeling ... 21
4.1.3 Output, voor- en nacalculatie ... 22
4.2 Overzicht van baten en lasten ... 23
4.3 Geprognosticeerde balans per ultimo van het jaar ... 25

5 Besluit Algemeen Bestuur ... 27

6 Bijlagen ... 28
6.1 Exploitatiebegroting ... 28
6.2 Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld ... 31
6.3 BBV-informatie ... 32
6.4 Werkvolume in uren en tariefgroepen 2022 ... 34

1 Aanbieding

1.1 Inleiding

Voor u ligt de Begroting 2022 van de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) en deze is vooralsnog sluitend. Het is alweer de tiende begroting in het bestaan van de dienst en wederom is er sprake van een groei in omvang van de dienst. De taakstellingen van het Bedrijfsplan en de eerste jaren daarna zijn verwerkt en er is inmiddels sprake van een gestage structurele groei. Hierbij gaat het om intensivering van bestaande taken maar ook om extra werk op een breed vlak van werkvelden zoals natuurbescherming, asbest, klimaat, duurzaamheid, energie en circulaire economie.

De permanent veranderende omgeving stelt de dienst voor vele uitdagingen. Het gaat daarbij zowel om maatschappelijke (Covid-19, arbeidsmarkt) als technologische ontwikkelingen en ontwikkelingen in wet- en regelgeving (Omgevingswet). Deze ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op en zorgen voor veel dynamiek en veranderingen. Dit vraagt van de dienst aanpassingen van systemen, werkwijzen en processen. Een constante hierbij is dat de wereld steeds digitaler wordt. Een goede informatiepositie op basis van beschikbaarheid van data is cruciaal. Tot nu toe hebben aanpassingen als gevolg van al deze veranderingen met een gelijkblijvend budget plaats kunnen vinden. Onderzoeken van gerenommeerde bureaus op het terrein van omgevingsdiensten melden dat een lastenstijging van 10-12% als gevolg van benodigde aanpassingen ten gevolge van de komst van de Omgevingswet niet ondenkbaar is (Seinstra en partners). In de nu voorliggende primitieve begroting 2022 zijn vooralsnog geen intensiveringen opgenomen met betrekking tot inwerkingtreding van de Omgevingswet. Ook zijn mogelijke uitkomsten van het provinciaal onderzoek Doorontwikkeling Omgevingsdiensten Zuid- Holland en de aanbevelingen van de Commissie van Aartsen over versterking van het VTH stelsel milieu nog niet meegenomen.

De maatschappelijke opgaven op het gebied van milieu als terugdringen van de (bijna) Zeer Zorgwekkende Stoffen, circulaire economie, energietransitie maar ook de opgaven bij duurzaam bouwen en verbeteren van de fysieke omstandigheden voor flora en fauna en de bestrijding van Milieucriminaliteit vereisen een impuls voor kennis en expertise gekoppeld aan locatiegeboden data. In de Voor- en Najaarsnota zal hier nader op worden ingegaan evenals op eventuele gevolgen van het nieuwe regeerakkoord. Tot slot moet worden opgemerkt dat indexatiemethodiek van het Koersplan weer moet worden toegepast omdat de werkelijke lasten voor 2022 nog niet bekend zijn.

Samenwerking is voor de ODH een sleutelwoord en de dienst werkt dan ook nauw samen met andere omgevingsdiensten en ketenpartners, zowel regionaal als provinciaal en landelijk. Informatie, kennis, ervaring en expertise worden gedeeld met als doel de kwaliteit van de uitvoering te verhogen. Deze samenwerking zit in de lift en zal in 2022 alleen maar belangrijker worden en in omvang toenemen. Het enige materiële effect hiervan dat is verwerkt in deze begroting is de bestuurlijk overeengekomen intensivering van de samenwerking van gemeenten, rijk en provincies op het gebied van data-uitwisseling voor toezicht en handhaving (Inspectieview).

De ODH heeft zich als doel gesteld dé specialist en natuurlijke samenwerkingspartner op omgevingsgebied te zijn in de regio Haaglanden. Daarvoor volstaat niet alleen het voldoen aan de verplichte kwaliteitscriteria maar is een permanente investering in kennis en expertise nodig. 80% van de begroting van de dienst betreft salarissen hetgeen aangeeft dat het kapitaal van de ODH wordt gevormd door de medewerkers. Het jaar 2020 heeft een omslag gegeven naar massaal thuiswerken wat zo zijn consequenties heeft gehad. Het heeft benadrukt dat een goede zorg voor het welzijn en de vitaliteit van de medewerkers cruciaal is voor het voortbestaan van de dienst.

De toegenomen mobiliteit op de arbeidsmarkt, de pensionering van de generatie babyboomers en krapte op de arbeidsmarkt op specialistische functies zorgt ervoor dat het moeilijker is om vacatures in te vullen op een aantal cruciale disciplines en zorgt voor hoge tarieven op de inhuurmarkt. Hier is ook een winstwaarschuwing op zijn plaats. Deze mobiliteit heeft als positief effect dat veel jonge instromers nu een kans krijgen. Deze nieuwe generatie zorgt voor nieuw elan en brengt actuele kennis en kunde mee.

Al met al biedt de voorliggende begroting vooralsnog een basis voor een succesvol 2022.

1.2 Leeswijzer

Hoofstuk 2 bevat het programmaplan met de doelstellingen en voornemens van de ODH per programma. Daarin is de beantwoording van de drie W-vragen opgenomen: ‘Wat willen we bereiken?’, ‘Wat gaan we daarvoor doen?’ en ‘Wat mag het kosten?’. De verplichte paragrafen zijn beschreven in hoofdstuk 3, waarna in hoofdstuk 4 de financiële begroting (met uitgangspunten) staat opgenomen. Het besluit tot vaststelling van de begroting 2022 door het Algemeen Bestuur is opgenomen in hoofdstuk 5. De bijlagen staan in hoofdstuk 6.

2 Programmaplan

2.1 Algemeen

De ODH voert als omgevingsdienst voor de provincie Zuid-Holland en de negen Haaglandengemeenten Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer een overeengekomen takenpakket uit. Hierbij geldt dat de gemeenten en de provincie verantwoordelijk zijn voor de beleidsvorming. Zij doen dat aan de hand van landelijke kaders, landelijke regelgeving en aanwezige eigen beleidsruimte. De eigen beleidsruimte wordt ingevuld aan de hand van gemeentelijke en provinciale bestuurlijke ambities. Het totaal aan landelijke en eigen regelgeving wordt vertaald in een set vastgestelde beleidskaders. Grotendeels zijn deze beleidskaders in regionaal verband in afstemming met de ODH geharmoniseerd. De uitvoering van deze beleidskaders is voor een deel belegd bij de ODH. De doelstelling van de ODH is om bij de uitvoering van de genoemde taken te voldoen aan de landelijke kwaliteitscriteria, te zorgen voor specialismenvorming op inhoud en een bijdrage te leveren aan een constante en eenduidige uitvoering van VTH-taken in de regio.

Uitvoering van de taken geschiedt in 2022 op basis van output, waarbij het werkpakket en de begroting hiervan wordt opgebouwd uit de te verrichten diensten en producten met bijbehorende productprijzen. Deze wijze van begroten sluit aan bij de zaakgerichte organisatie van de taakuitvoering binnen de ODH.

Het jaar 2022 is het jaar waarin naar verwachting de Omgevingswet (Ow) is ingevoerd. Lopende 2021 zal duidelijk moeten worden of deze planning ook werkelijkheid wordt of dat wordt besloten om de Ow op een later tijdstip in te voeren. Alhoewel de contouren van de Ow en de impact ervan steeds meer zichtbaar worden, is een deel van deze wet nog in ontwikkeling. Als gevolg daarvan kan ook de volledige impact op de taakuitvoering van de ODH nu nog niet worden bepaald naar concrete taken en producten. In ogenschouw dient te worden genomen dat het geen volledige en volkomen invoering ineens betreft, maar een gefaseerde uitwerking en invoering in 2022 en de jaren die daarop volgen. Naarmate de besluitvorming lopende 2021 concreet wordt, zullen ook de ontwikkelingen worden vertaald naar een concrete implementatie van taken en producten. Deze begroting voorziet nog niet in een vertaling naar taken en producten, maar de vertaling van de begroting 2022 naar concrete taken en producten wordt later in 2021 ter bestuurlijke goedkeuring voorgelegd.

2.2 Programma Toetsing en Vergunningverlening

2.2.1 Wat willen we bereiken?

Voorafgaand aan diverse handelingen in de leefomgeving zijn initiatiefnemers (provincie, gemeenten, andere overheden en derden) op basis van regelgeving verplicht om na te gaan of deze handelingen binnen de geldende regels zijn toegestaan. Zo nodig dient het bevoegd gezag (provincie, gemeenten) hiervoor toestemming te verlenen (in de vorm van een toestemming, vergunning, ontheffing of andere vorm van beschikking). Behalve het verlenen van toestemmingen voor allerlei handelingen worden ook plannen, onderzoeken en andere soorten van rapportages aan de ODH ter toetsing aangeboden.

De ODH zet zich in om de uitvoering van de toetsing en vergunningverlening gerelateerd aan diverse milieuwetten en de groene wetgeving op een efficiënte en professionele wijze te verzorgen, waarbij naast oog voor de inhoud er zeker oog is voor de specifieke omstandigheden en context waarbinnen handelingen plaatsvinden. Daarnaast draagt de ODH bij aan de verdere uitwerking van aspecten die verbonden zijn aan de Omgevingswet.

2.2.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Het programma Toetsing en Vergunningverlening (T&V) richt zich op de behandeling van meldingen, toetsingen, vergunningen en beschikkingen die volgen uit de taken die bij de ODH zijn neergelegd.

Een belangrijke pijler wordt gevormd door werkzaamheden gericht op inrichtingen in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Wet milieubeheer (Wm). Verder betreft het de uitvoering van wettelijke taken (toetsing en beschikking) op het gebied van bodem, groen, grondwater, ontgronding, geluid, lucht en externe veiligheid, zowel als eigenstandige taken en als onderdeel van de Wm, Wabo of andere procedures. De taken op groen, grondwater en ontgrondingen voert de ODH geclusterd uit voor het gehele grondgebied van Zuid-Holland. Tot het programma behoort ook het (geluid)beheer van

gezoneerde industrieterreinen, het bijhouden van diverse milieudata (bodem, milieu) en het beoordelen van aanvragen aangaande Warmte Koude Opslag (WKO). Verder voert de ODH voor de provincie werkzaamheden uit ten behoeve van het bodemsaneringsprogramma (inclusief uitvoering nazorg en bodemconvenant) en de programmatische aanpak van externe veiligheid, alsmede voor een beperkt aantal gemeenten werkzaamheden ten behoeve van de programmatische sanering van geluidknelpunten. Verder voert de ODH voor enkele deelnemers adviserende en toetsende taken uit op het gebied van geluid bij festiviteiten en evenementen en brengt daarbij haar deskundigheid op het vlak van akoestiek in. Onderdeel van het takenpakket is het beoordelen van onderzoeken gericht op het verwijderen en saneren van asbest uit de leefomgeving.

Voor een aantal deelnemers voert ODH adviserende en toetsende taken uit op het vlak van milieu en RO, waarbij vroegtijdig in een ruimtelijk ontwikkelproces gekeken wordt naar de effecten van bepaalde ontwikkelingen op de leefomgeving en vice versa. Door deze aspecten vroegtijdig aan elkaar te verbinden kan de kans op knelpunten in een later stadium worden verkleind of zelfs worden voorkomen. Zeker als er veel milieu aspecten een rol spelen en de vraagstukken complex zijn, kan de ODH van meerwaarde zijn omdat zij veel vakgebieden beheerst en gewend is om vraagstukken multidisciplinair te benaderen. Deze vroegtijdige inzet van de brede deskundigheid van de ODH in ruimtelijke vraagstukken sluit goed aan toekomstige activiteiten in het kader van de Ow.

Bundeling van alle meldingen, toetsingen en vergunningen c.q. beschikkingen komt voort uit de nauwe verwevenheid van de afzonderlijke (deel)procedures binnen de Wabo en in het licht van de ontwikkelingen in het omgevingsrecht. De ODH heeft algemene en specifieke kennis om de werkzaamheden eigenstandig uit te voeren. De kennis en expertise die voor de taakuitvoering beschikbaar is, kan door opdrachtgevers worden ingezet bij de vorming of uitvoering van hun beleidsprogramma's of ter ondersteuning van bijvoorbeeld planontwikkeling of Milieueffectrapportage (MER) procedures. Hierbij kan gedacht worden aan:

- Adviestaken op het gebied van Milieu en RO. Advisering over milieuaspecten in ruimtelijke plannen (structuurvisies, bestemmingsplannen en projectbesluiten) en duurzame gebiedsontwikkeling.
- Uitvoeren van diverse overige programmataken, zoals het programma luchtkwaliteit, het programma leren voor duurzaamheid, het programma databeheer etc.
- (Mogelijke) eenmalige adviesopdrachten of inzet van specifieke expertise op verzoek van één van de deelnemers op het gebied van o.a. milieubeheer, bodem, groen, geluid, luchtkwaliteit en externe veiligheid. In toenemende mate wordt de expertise van de ODH ingezet ter ondersteuning van de beleidsontwikkeling door afzonderlijke deelnemers. Te denken valt aan de beleidsvelden geur, horeca en/of evenementen.
- Ondersteunen van gemeenten in de voorbereiding en aanpak van asbest gerelateerde vraagstukken of inzet van specifieke expertise bij een eventuele programmatische aanpak van de asbestverwijdering.
- Procescoördinatie, zoals de bevoegd gezag rol MER.

In de begroting is voorzien in een budget voor een eventuele verdere voorbereiding, uitwerking en implementatie van uitvoeringstaken die verbonden zijn aan de Ow. Ingeval specifieke activiteiten of werkzaamheden gewenst zijn zullen hierover ook specifieke afspraken gemaakt worden.

2.2.3 Wat gaat dat kosten?

Toetsing en Vergunningverlening	Realisatie 2020	Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting 2023	2024	2025
1 Personeel	8.245.748	6.981.700	8.133.800	7.702.400	7.802.400	7.903.800	8.006.600
2 Overige kosten	231.099	366.000	366.000	371.500	377.100	382.800	388.500
3 Additionele werken	466.193	0	824.000	0	0	0	0
Totaal programmalasten	**8.943.040**	**7.347.700**	**9.323.800**	**8.073.900**	**8.179.500**	**8.286.600**	**8.395.100**
4 Overhead	5.276.999	4.607.300	5.378.700	5.211.900	5.283.400	5.356.000	5.429.600
Totaal programmalasten incl. overhead	**14.220.039**	**11.955.000**	**14.702.500**	**13.285.800**	**13.462.900**	**13.642.600**	**13.824.700**

Lasten

1. Personeel

De post personeel bevat de salariskosten die rechtstreeks aan het programma T&V zijn toegerekend.

2. Overige kosten

De overige kosten bestaan uit de direct aan het programma T&V toegerekende leveringen en diensten (zoals de kosten van het abonnement Databank Flora- en Fauna, publicatiekosten, kosten van onderzoek en bezwaar- en beroep).

3. Additionele projecten

In de begroting 2022 is nog geen rekening gehouden met additionele werken. Nieuwe additionele werken worden via een administratieve wijziging geraamd (en gemeld via de Voorjaarsnota, Najaarsnota en Jaarrekening).

4. Overhead

De overhead (bestaande uit de indirecte kosten van de programma's en de kosten die niet rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de programma's zoals personele overhead, kapitaallasten, huisvesting etc.) wordt verdeeld op basis van de direct aan de programma's toe te rekenen fte's op begrotingsbasis. Van het totaal aantal productieve fte's van 174,39 fte wordt op begrotingsbasis 90,31 fte toegerekend aan het programma T&V. In paragraaf 3.3.1 is een specificatie opgenomen van de overhead.

2.3 Programma Toezicht en Handhaving

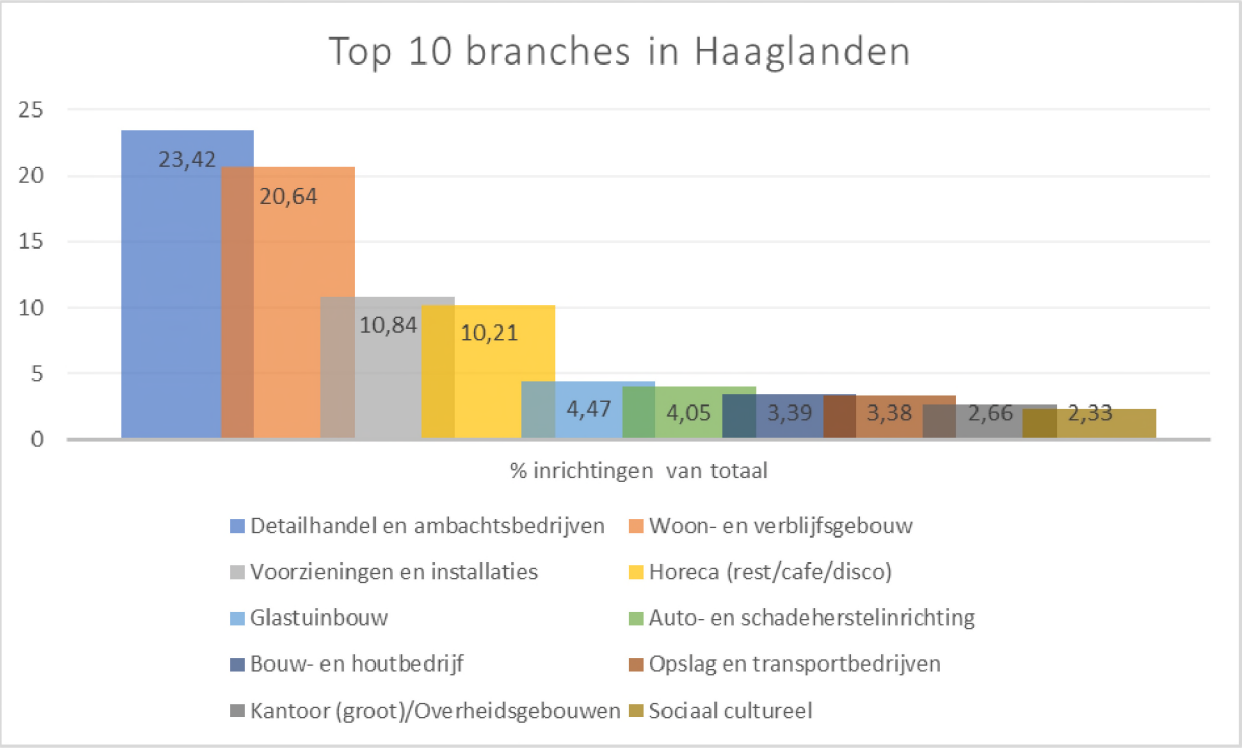
2.3.1 Wat willen we bereiken?

De combinatie van ruim 30.000 milieu-inrichtingen en ruim 1 miljoen inwoners in het dichtstbevolkte gebied van Nederland vraagt continu om aandacht voor het voorkomen en waar mogelijk terugdringen van milieu- en veiligheidsrisico's.

Het programma Toezicht en Handhaving (T&H) richt zich op adequaat risico gestuurd toezicht, het behandelen van overlastmeldingen en waar nodig handhavend optreden bij bedrijven, instellingen en personen die zich niet houden aan de milieuwet- en regelgeving. Dit laatste conform de bestuurlijke vastgestelde nalevingsstrategie. Het gaat daarbij zowel om het administratieve en fysieke toezicht en de handhaving op alle bij de ODH ondergebrachte regelgeving, zoals het toezicht op de milieubelastende activiteiten, asbestsanering, bodemsanering, grondstromen, grondwateronttrekkingen, ontgrondingen en duurzaamheid.

In 2022 zal de huidige milieuwet- en regelgeving plaats maken voor de Omgevingswet. De uitvoering van het programma Toezicht en Handhaving zal overeenkomstig de uitgangspunten van de omgevingswet plaats vinden. Met de komst van de Omgevingswet is de essentie van toezicht en handhaving niet veranderd. Wel is de grondslag waarop handhaving plaats kan vinden veranderd, alsmede de in te zetten instrumenten (maatwerkbesluit en handhaven op basis van de specifieke zorgplicht).

Naast het risico gestuurd uitvoeren van toezicht richt het programma zicht tevens op het bevorderen van de naleving van milieuwet- en regelgeving, conform de bestuurlijk vastgestelde preventiestrategie.

Uitvoering van de taken in 2022 is op basis van output, waarbij het werkpakket en de bijbehorende begroting wordt opgebouwd uit de te verrichten diensten en producten met bijbehorende productprijzen. Deze wijze van begroten sluit aan bij de zaakgerichte organisatie van de taakuitvoering van de ODH.

2.3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Voor het programma geldt dat de werkzaamheden grotendeels te plannen zijn en voor een kleiner deel vraag gestuurd zijn en afhankelijk van klachten, incidenten of aanvragen. Dat betekent dat bij het toedelen van de capaciteit tussen verschillende taakvelden getracht is rekening te houden met een vaste inzet van capaciteit en een flexibele inzet.

In het Besluit Omgevingsrecht is opgenomen dat het handhavingsbeleid van een gemeente gebaseerd moet zijn op een analyse van de problemen die zich naar het oordeel van het bestuursorgaan kunnen voordoen met betrekking tot de naleving. Ook dient het handhavingsbeleid inzicht te geven in de prioriteitenstelling met betrekking tot de uitvoering van de voorgenomen activiteiten. Omdat de taken worden uitgevoerd door de ODH is een regionale probleemanalyse en prioriteitenstelling 2021-2024 gemaakt, die door de gemeenten is vastgesteld. De probleemanalyse en prioriteitenstelling legt een regionaal uitvoeringskader vast waarbij ook ruimte is voor lokale en landelijke prioriteiten. Met de probleemanalyse wordt dus een risico gerichte inzet van de beschikbare capaciteit gerealiseerd, waarbij het de bedoeling is dat dezelfde soort bedrijven in de hele regio onderworpen worden aan hetzelfde toezichtregime. Daarnaast worden de opgestelde startbrieven beschouwd als uitgangspunt en input voor de lokale prioriteiten.

Stappen risicomethodiek Wm toezicht

1. Complexe bedrijven	•Bedrijven met buitengewoon milieubezwarende/risicovolle bedrijfsactiviteiten •Interne en gemeentelijke inbreng •Aanpak: Reguliere wm controles
2. Basisniveau integraal toezicht	• toezicht per activiteitgroep •Categorie 2 en 3 bedrijven die het langst niet zijn gecontroleerd •Aanpak: Reguliere wm controles
3. Integraal toezicht door prioritering	•Potentiële calamiteit milieu per activiteitgroep geeft risicoscore •Tweejaarlijks naleefgedrag van de activiteitgroep •Aanpak: Reguliere wm controles
4. Thematisch en projectgericht toezicht o.b.v. data-analyse	•Onderwerpen waar gericht naar wordt gekeken: type overtreding, gedrag ondernemers, specifieke kenmerken of verplichtingen, duurzaamheid •Per onderdeel een geschikte aanpak (o.a. preventie)
5. Bestuurlijke en maatschappelijke prioriteiten	•Specifieke onderwerpen waar extra inzet gewenst is door gemeenten •Bijvoorbeeld bij veranderde wetgeving, gebiedsveranderingen, veranderingen in het veld, lokale prioriteiten en het behalen van milieu doelen

Behoudens het bezoeken van bedrijven conform de risicomethodiek of naar aanleiding van klachten, vindt ook toezicht plaats op werken. Te denken valt aan bodemsaneringen, en mobiel puinbreken. Ook ketentoezicht (het volgen van asbest, grond- en afvalstromen) en het toezicht op WKO's zijn taken van de ODH.

Bodem
Met de komst van de Omgevingswet is het bevoegd gezag voor bodemsaneringen gewijzigd. Onder de Omgevingswet zijn alle individuele gemeenten bevoegd gezag, dat waren onder de Wet bodembescherming de provincies en 29 grotere gemeenten. Het bodembeschermingsrecht is met de komst van de Omgevingswet ingrijpend gewijzigd. Waar voorheen de Wet bodembescherming de weg wees hoe om te gaan met bodemverontreiniging, wordt dit onder de Omgevingswet vooral bepaald door de gemeenten. De (gewenste) kwaliteit van de bodem wordt door gemeenten in samenhang met andere aspecten van de leefomgeving en de daarbij benodigde bodemkwaliteit vastgesteld.

Asbest
Met de wijziging Besluit Omgevingsrecht per 1 juli 2017 is de bedrijfsmatige sanering en verwijdering van asbest en de ketenbenadering op het gebied van toezicht en handhaving onderdeel uit gaan maken van het basistakenpakket dat door de ODH wordt uitgevoerd. Het Algemeen Bestuur heeft in 2020 besloten dat de asbest taakuitvoering door de deelnemers dient te worden overgedragen. Per 2021 voert de ODH deze taak voor alle gemeenten uit. Dit gebeurt conform het vastgestelde gemeentelijke uitvoeringsbeleid tenzij gemeenten aan een intensivering van de uitvoering de voorkeur hebben gegeven.

Overlast
Onderdeel van dit programma is ook de behandeling van overlastmeldingen die verbonden zijn aan de bij de ODH ondergebrachte wettelijke taakuitvoering. Inwoners kunnen bij de ODH terecht met meldingen en milieuklachten over bedrijven. Milieuklachten gaan bijvoorbeeld over geluid, geur, bodem- of luchtverontreiniging. De ODH controleert dan of het bedrijf zich aan de milieuregels houdt. De meeste

klachten gaan over geluidhinder. Aanpak van geluidsoverlast van de horeca vormt een groot onderdeel van het werkpakket in 2022.

Naast overlast wordt ook toezicht uitgevoerd naar aanleiding van meldingen ongewoon voorval cq. naar aanleiding van incidenten en calamiteiten. De ODH werk hierin nauw samen met ketenpartners zoals brandweer, gemeente en GGD. De deelname aan de crisisorganisatie van de opdracht gevende organisaties maakt ook deel uit van het programma.

Duurzaamheid
Duurzame ontwikkeling is een integrale opgave voor de regio Haaglanden. Uitgangspunt is om gemeenten en provincie te ondersteunen bij het behalen van duurzame doelen. Te denken valt aan thema's die lokale grenzen overschrijden zoals milieurendement (energie en grondstoffen) en milieudruk (op klimaat en kwaliteit lucht, water en bodem). Een gezonde leefomgeving draagt bij aan een aantrekkelijke vestigings- en verblijfsregio. Verder zouden duurzaamheidsambities niet belemmerd mogen worden door wet- en regelgeving.
De ODH biedt ondersteuning middels projecten in haar bestuurlijk vastgestelde Programma Duurzaamheid. Dit programma betreft een zogenaamd cafetariamodel van concrete initiatieven en activiteiten die zich kenmerken door een logische en synergetische meerwaarde.

Naast het Programma Duurzaamheid zijn in deze begroting een aantal wettelijke taken op het gebeid van duurzaamheid standaard opgenomen in de begroting:

a. Toezicht op de informatie- en energiebesparingsplicht als standaard onderdeel van de reguliere integrale controles voor zover de ODH hiervoor mandaat heeft. De informatie-en energiebesparingsplicht geldt voor bedrijven en instellingen die meer dan 50.000 kWh elektriciteit en of meer dan 25.000 m³ aardgas verbruiken. Het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor toezicht op en handhaving van de wettelijke energiebesparingsplicht én informatieplicht; de informatie wordt gebruikt om prioriteiten te stellen en te bepalen op welke wijze toezicht en handhaving moet plaatsvinden.

b. Deelcontrole duurzaamheid: in 2022 zullen de geplande deelcontroles duurzaamheid bestaan uit het inventariseren van energieverbruik, te treffen verplichte maatregelen (besparingspotentieel) en advisering over overige duurzaamheidsmaatregelen. Duurzaamheidscontroles nemen in vergelijking met reguliere controles meer tijd in beslag en ze bestaan uit de volgende elementen: fysieke controle, administratieve ondersteuning, beoordeling rapportages en plannen van aanpak en handhaving. Tevens vindt er monitoring van de voortgang op het gebied van duurzaamheid (energie en vervoersmanagement) bij de bezochte bedrijven plaats . Daarbij kan het mogelijk nodig zijn dat vergunningen op de energieparagraaf moeten worden aangepast.

c. Het beoordelen van nieuwe meldingen informatieplicht. Nieuwe bedrijven en instellingen met een hoog energieverbruik dienen zich te melden bij het e-loket van de RvO. Deze meldingen worden beoordeeld door de ODH en naar aanleiding van de aangeleverde informatie wordt besloten welke bedrijven/instellingen gecontroleerd gaan worden op de energiebesparingsplicht. In 2023 moeten alle inrichtingen die onder informatieplicht vallen wederom een melding informatieplicht indienen (2e ronde) ook deze rapportages moeten in toekomst beoordeeld worden gebruik makend van de eerdere meldingsinformatie.

2.3.3 Wat gaat dat kosten?

Toezicht en Handhaving	Realisatie 2020	Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting 2023	2024	2025
1 Personeel	7.006.189	6.799.000	6.784.100	6.814.300	6.902.900	6.993.200	7.084.600
2 Overige kosten	109.241	187.100	187.100	189.900	192.800	195.700	198.600
3 Additionele werken	43.453	0	56.800	0	0	0	0
Totaal programmalasten	**7.158.883**	**6.986.100**	**7.028.000**	**7.004.200**	**7.095.700**	**7.188.900**	**7.283.200**
4 Overhead	4.549.894	4.598.500	4.795.200	4.852.300	4.919.000	4.986.600	5.055.100
Totaal programmalasten incl. overhead	**11.708.777**	**11.584.600**	**11.823.200**	**11.856.500**	**12.014.700**	**12.175.500**	**12.338.300**

Lasten

1. Personeel

De post personeel bevat de salariskosten die rechtstreeks aan het programma T&H zijn toegerekend.

2. Overige kosten

De overige kosten bestaan uit de direct aan het programma T&H toegerekende leveringen en diensten (zoals de kosten van werkmateriaal en -kleding, kosten van onderzoek en bezwaar- en beroep).

3. Additionele projecten

In de begroting 2022 is nog geen rekening gehouden met additionele werken. Nieuwe additionele werken worden via een administratieve wijziging geraamd (en gemeld via de Voorjaarsnota, Najaarsnota en Jaarrekening).

4. Overhead

De overhead (bestaande uit de indirecte kosten van de programma's en de kosten die niet rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de programma's zoals personele overhead, kapitaallasten, huisvesting etc.) wordt verdeeld op basis van de direct aan de programma's toe te rekenen fte's op begrotingsbasis. Van het totaal aantal productieve fte's van 174,39 fte wordt op begrotingsbasis 84,08 fte toegerekend aan het programma T&H. In paragraaf 3.3.1 is een specificatie opgenomen van de overhead.

3 Paragrafen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn zeven verplichte paragrafen opgenomen voor provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen. Deze zijn niet allemaal relevant voor de ODH. Om die reden zijn de paragrafen lokale heffingen, grondbeleid en verbonden partijen niet opgenomen.

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie in welke mate de ODH in staat is onvoorziene tegenvallers op te vangen. Inzicht in het weerstandsvermogen van de ODH is belangrijk om de continuïteit van de organisatie te kunnen garanderen. Het weerstandsvermogen kan worden bepaald als het risicoprofiel bekend is. Het risicoprofiel omvat alle onderkende risico's voor de dienst, waarbij per risico de mate van beheersing is vastgesteld om inzicht te verkrijgen in hoeverre een risico daadwerkelijk kan optreden. Vervolgens kan een relatie worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (de benodigde weerstandscapaciteit) en de middelen en mogelijkheden die de dienst beschikbaar heeft om niet begrote, substantiële kosten financieel op korte termijn af te kunnen dekken (de beschikbare weerstandscapaciteit).

De ODH streeft er naar om de impact van risico's te minimaliseren. Dit betekent dat een weerstandscapaciteit beoogd wordt die ten minste het predicaat 'voldoende' krijgt. Dat komt neer op een gewenst ratio voor de weerstandscapaciteit tussen de 1,0 en 1,4.

In het Algemeen Bestuur (AB) van 27 juni 2016 is de 'Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement' vastgesteld, waarbij het volgende is besloten:

1. Voor het identificeren en beheersen van de risico's maakt de ODH gebruik van het model 'Integraal risicomanagement', een standaard methodiek voor het identificeren en beheersen van risico's;
2. Het weerstandsvermogen wordt berekend door de weerstandscapaciteit te delen door de financiële omvang van de in de paragraaf weerstandsvermogen opgenomen risico's, waarbij de ODH streeft naar een weerstandsratio van tussen de 1,0 en 1,4.
3. De maximumomvang van de weerstandscapaciteit wordt gebaseerd op het risicoprofiel waarbij voor de gekwantificeerde risico's en niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van een maximum van 5% van de bij begroting geraamde structurele exploitatielasten; voor het deel dat uitgaat boven de 5% zijn de deelnemers verantwoordelijk.
4. Op basis van de risicoanalyse vindt bijstelling plaats van het risicoprofiel via de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing bij de jaarrekening en begroting, waarbij voor de kwantificering van de risico's een ondergrens wordt gehanteerd van € 50.000.
5. De nota Weerstandsvermogen en risicomanagement wordt één keer per vier jaar opgesteld, waarbij wordt bezien of de uitgangspunten voor de vaststelling van de weerstandscapaciteit moeten worden bijgesteld. Daarbij wordt dan tevens het reservebeleid betrokken (als integraal onderdeel van de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement).

De verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit geeft het weerstandsvermogen aan.

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio. Voor de bepaling of de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de (gekwantificeerde) risico's af te dekken, wordt gebruik gemaakt van een tabel die landelijk[1] wordt gehanteerd. In deze tabel wordt een gradatie aangegeven van 'ruim onvoldoende' tot 'uitstekend'.

[1] Dit is de meest gebruikte kwantitatieve waarderingsmethode die is ontwikkeld door Nederland Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente.

Tabel 1 Richtlijnen weerstandscapaciteit

Betekenis ratio	Ratio weerstandscapaciteit
Uitstekend	> 2,0
Ruim voldoende	1,4 < x < 2,0
Voldoende	1,0 < x < 1,4
Matig	0,8 < x < 1,0
Onvoldoende	0,6 < x < 0,8
Ruim onvoldoende	< 0,6

Voor het bepalen van de kwantificeerbare risico's wordt eerst het financieel risico ingeschat om vervolgens via een weging (wat is de impact en hoe groot is de kans dat het risico zich voordoet?) de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen.

Voor zowel de impact (financiële bandbreedte) als voor de kans dat een risico zich voordoet (waarschijnlijkheid) wordt uitgegaan van een indeling in vijf klassen (zeer groot, groot, gemiddeld, klein en zeer klein).

Tabel 2 Weging risicoprofiel (waarschijnlijkheid en financiële bandbreedte)

Klasse Kans (waarschijnlijkheid)

Kans	
1. Zeer klein	1-20%
2. Klein	21-40%
3. Gemiddeld	41-60%
4. Groot	60-80%
5. Zeer groot	81-100%

Klasse Financiële Bandbreedte

Financiële gevolgen	
1. Zeer klein	Financieel risico x < € 50.000
2. Klein	€ 50.000 < x > € 100.000
3. Gemiddeld	€ 100.000 < x > € 200.000
4. Groot	€ 200.000 < x > € 500.000
5. Zeer groot	x > € 500.000

Met behulp van een risicoscore worden de risico's gerangschikt en wordt inzichtelijk welke risico's het meest belangrijk zijn om te worden beheerst. De risicoscore wordt bepaald door de klassen van kans en gevolg te vermenigvuldigen volgens onderstaande formule, waarbij de maximale score 25 is (5*5).

Op basis van het indelen van de risico's in bovenvermelde klassen wordt een risicomatrix opgesteld. De risicomatrix geeft een indicatie van de potentiële impact van het risico. Hieronder is de risicomatrix weergegeven die gebaseerd is op bovenvermelde risicoklassen. Hierbij geldt bij het intekenen van een risicoscore dat hoe hoger de risicoscore, hoe donkerder de kleur, hoe hoger de prioriteit voor aanpak van het risico is.

Tabel 3 Risicomatrix

		Impact				
		x < € 50.000	€ 50.000 < x > € 100.000	€ 100.000 < x > € 200.000	€ 200.000 < x > € 500.000	x > € 500.000
Kans	Zeer groot (81-100%)	5	10	15	20	25
	Groot (61-80%)	4	8	12	16	20
	Gemiddeld (41-60%)	3	6	9	12	15
	Klein (21-40%)	2	4	6	8	10
	Zeer klein (0-20%)	1	2	3	4	5

3.1.1 Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit van de ODH bestaat uit de Algemene reserve (AR) en de post onvoorzien. Voorzieningen behoren niet tot de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit (inclusief de post onvoorzien) bedraagt € 1.117.200. De incidentele weerstandscapaciteit bedraagt € 1.071.400 (tabel 4).

De incidentele weerstandscapaciteit is € 51.400 hoger dan op basis van het risicoprofiel (tabel 5) nodig is, maar ligt € 185.700 onder het maximum van de begrote structurele exploitatielasten (5% van € 25.142.300 is € 1.257.100).

Tabel 4 Weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit	Stand 1-1-2022
Algemene Reserve	1.071.385
Onvoorzien (structureel)	46.500
Totaal weerstandscapaciteit	**1.117.885**

3.1.2 Risicoanalyse

Bij de vaststelling van de *Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement* is besloten gebruik te maken van het model Integraal risicomanagement, een standaard methodiek voor het identificeren en beheersen van risico's. In 2019 heeft een nadere inventarisatie van de risico's plaatsgevonden, waarbij o.a. risico's omtrent fraude en cyberrisico's zijn meegenomen. In 2020 is de inventarisatie verder uitgewerkt en vastgelegd in een geautomatiseerd systeem (NARIS). De planning is erop gericht om bij Voorjaarsnota 2021 het aangepaste risicoprofiel en de daarvoor benodigde beheersmaatregelen vast te stellen. In deze begroting is het huidige risicoprofiel ongewijzigd opgenomen (zie tabel 5).

Tabel 5 Risicoprofiel

Soort risico	Omschrijving risico	Effect	Impact	Kans	Risico-score	Beheersmaatregel	Bandbreedte financieel risico	Benodigde weerstands-capaciteit
Bedrijfsproces	Uitval bijzondere omstandigheden	Exploitatieverlies	Zeer groot	Gemiddeld	15	Verzuimbeleid	€ 0,8 miljoen	400.000
Juridisch/aansprakelijkheid	Aansprakelijkheid handelen ODH	Exploitatieverlies	Groot	Gemiddeld	12	Aansprakelijkheids-verzekering	€ 0,5 miljoen	200.000
Materieel	Uitval van hard- en softwaresystemen	Exploitatieverlies	Zeer groot	Zeer klein	5	Noodstroomvoorziening en uitwijk	€ 2,0 miljoen	200.000
	Het buiten gebruik zijn van de huisvesting	Exploitatieverlies	Zeer groot	Zeer klein	5	-	€ 1,4 miljoen	140.000
Product/dienst	Verschil vraag en aanbod producten en diensten	Schaalnadeel	Zeer groot	Zeer klein	5	Flexibele schil (nog te vormen)	€ 0,8 miljoen	80.000
Totaal gekwantificeerde risico's								**1.020.000**

3.1.3 Beheersmaatregelen

Bedrijfsproces
De ODH probeert zo veel mogelijk uitval als gevolg van calamiteiten te voorkomen. Hier valt ook uitval als gevolg van ziekteverzuim onder. Het ziekteverzuim en de toepassing ervan blijft net als in voorgaande jaren continue de aandacht vragen. Langdurige ziektegevallen worden periodiek met de leidinggevenden besproken in het Sociaal Medisch Team (SMT) met als doel een zo spoedig mogelijke re-integratie.

Ook calamiteiten (zoals grootschalige milieu-incidenten) waarbij de inzet van menskracht en middelen van de ODH wordt gevraagd kunnen tot extra kosten leiden.

Juridisch/aansprakelijkheid
Voor zover de dienst aansprakelijk wordt gesteld voor enige vorm van schade is een verzekering afgesloten. Er bestaat de mogelijkheid dat er gedeeltelijke dekking zal zijn. Een inschatting te maken van een orde van grootte is schier onmogelijk omdat de diversiteit van mogelijke aansprakelijkheidsstellingen groot is. Omdat voor grote bedragen er naar verwachting een afwijkend proces zal worden doorlopen, is in dit kader een bedrag van € 0,5 miljoen in relatie tot het weerstandsvermogen benoemd.

Materieel
Ten aanzien van de hardware is door middel van het realiseren van uitwijkmogelijkheden als mede het optimaliseren van de condities in de primaire werksituatie het afgelopen jaar geïnvesteerd in het beperken van de risico's. Bij een calamiteit zullen deze voorzieningen er voor zorgdragen dat zowel het bedrijfsproces als de beschikbaarheid van gegevens niet voor lange tijd ontregeld zijn en er geen data verloren gaan.

Het tijdelijk niet kunnen gebruiken van de huisvesting (bijvoorbeeld als gevolg van brandschade) heeft voor de ODH als huurder ook grote financiële gevolgen.

Productie/dienst
Doel van de ODH is een dienst te zijn die in staat is doelmatig en doelgericht de huidige en toekomstige VTH- taken uit te voeren en integrale adviezen uit te brengen over ontwikkeling en behoud van een duurzame leefomgeving. Het streven is er op gericht deze kennis binnen de dienst beschikbaar te hebben. Incidenteel gevraagde kennis kan 'van de markt' worden betrokken. De strategische personeelsplanning is daarop afgestemd. Doel is een relatief grote harde kern met veel kennis en daaromheen een flexibele schil om incidentele vragen en fluctuaties in de vraag van regulier werk op te kunnen vangen.

3.1.4 Ratio

Uit het risicoprofiel blijkt een kwantificeerbaar risico van € 1.020.000. De incidentele weerstandscapaciteit bedraagt € 1.071.400.

De verhouding tussen de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit wordt weergegeven in een ratio. Deze bedraagt € 1.071.400 / € 1.020.000 = 1,05.

Het weerstandsvermogen wordt daarmee als 'voldoende' beoordeeld en komt daarmee overeen met de uitgangspunten zoals vastgelegd in de Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement.

3.1.5 Kengetallen weerstandsvermogen en risicobeheer

Tabel 6 Kengetallen weerstandsvermogen en risicobeheer

Kengetallen	Verloop van de kengetallen					
	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Netto schuldquote	0,7%	1,5%	0,4%	-1,4%	-2,4%	-3,4%
Solvabiliteitsratio	5,4%	5,7%	5,1%	5,1%	5,1%	5,1%
Structurele exploitatieruimte	-0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

De netto schuldquote[2] geeft de verhouding weer van de vlottende activa minus de vlottende passiva ten opzichte van het saldo van de baten, exclusief mutaties reserves. De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de ODH ten opzichte van de eigen middelen.

De solvabiliteitsratio[3] geeft de verhouding weer van het eigen vermogen ten opzichte van de totale passiva en geeft aan in welke mate de ODH het eigen vermogen kan inzetten voor de dekking van de schulden (in hoeverre is de ODH in staat aan haar financiële verplichtingen te voldoen).

De structurele exploitatieruimte geeft de verhouding weer van de structurele lasten en baten ten opzichte van het saldo van de baten.

In bijlage 6.2 is een berekening van de ratio's opgenomen.

[2] Een negatieve netto schuldquote houdt in er geen schulden zijn. De netto schuldquote in 2022 bedraagt +0,4% en betreft de schuld die de ODH per saldo heeft aan de deelnemers als gevolg van de methodiek nacalculatie. .
[3] De ODH heeft in 2022 een solvabiliteitsratio van 5,1% en wordt beperkt als gevolg van de afspraak dat het incidentele weerstandsvermogen niet meer mag bedragen maximaal 5% van de geraamde structurele lasten. .

3.2 Financiering

Volgens de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), is elke gemeenschappelijke regeling verplicht om een financieringsparagraaf in haar begroting en jaarrekening op te nemen. Daarin worden de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot de kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de rente-risiconorm, de verwachte toe- of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid ten aanzien van treasury. Deze paragraaf Financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

3.2.1 Kasgeldlimiet en de renterisiconorm

De kasgeldlimiet geeft aan in welke mate in de financiering van investeringen mag worden voorzien in de vorm van kortlopende middelen. Volgens de Wet FIDO bedraagt de kasgeldlimiet 8,5% van het totaal van de (primitieve) begroting en dat is voor 2022 € 2,137 miljoen.

Er is een treasurystatuut opgesteld voor de omgang met liquide middelen. Hiervoor is met de Bank Nederlandse Gemeenten een overeenkomst gesloten. Er wordt alleen geleend voor kapitaaluitgaven die de reguliere bedrijfsvoering betreffen, dit zullen naar het huidige beeld met name ICT-investeringen zijn. In het treasurystatuut is tevens aangegeven dat voor financieringsdoeleinden het gebruik van derivaten niet is toegestaan.

3.2.2 Schatkistbankieren

Met ingang van 16 december 2013 is de wet Schatkistbankieren voor decentrale overheden in werking getreden. Deelname van de decentrale overheden aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden gezamenlijk). Iedere euro die decentrale overheden aanhouden in de schatkist, vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk.

3.3 Bedrijfsvoering

De afdeling Bedrijfsvoering ondersteunt de uitvoering van de milieuprogramma's. Het welslagen van deze programma's is mede afhankelijk van de doelmatigheid, transparantie en kwaliteit van de bedrijfsvoering. De externe dienstverlening is gebaat bij een goede interne bedrijfsvoering. De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de realisatie van de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

De kosten van de ondersteunende activiteiten, hierna te noemen overhead, worden op één centrale plaats in de begroting vermeld.

3.3.1 Wat gaat dat kosten?

Overhead	Realisatie 2020	Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting 2023	2024	2025
1 Personeel	7.258.825	6.340.900	6.788.300	6.806.300	6.895.500	6.986.300	7.078.200
2 Kapitaallasten	365.731	590.900	590.900	599.800	608.800	618.000	627.300
3 Overige kosten	2.202.337	2.228.200	2.748.900	2.611.600	2.650.900	2.690.400	2.730.600
4 Additionele werken	0	0	0	0	0	0	0
5 Onvoorzien	0	45.800	45.800	46.500	47.200	47.900	48.600
Totaal overhead	**9.826.893**	**9.205.800**	**10.173.900**	**10.064.200**	**10.202.400**	**10.342.600**	**10.484.700**

1. Personeel

De kosten van personeel bestaan uit de volgende kosten:

• Kosten van personeel – salarissen	€	4.817.300
• Kosten van personeel – inhuur derden	€	165.000
• Kosten van personeel – inhuur derden ICT (specialistische inhuur)	€	462.600
• Kosten van personeel – inkoop diensten ICT (Servicedesk en uitwijkvoorziening)	€	375.000
• Kosten van personeel – opleidingskosten	€	467.800
• Kosten van personeel – algemene personeelskosten	€	518.600
Totaal personeel	€	6.806.300

2. Kapitaallasten

Betreft kapitaallasten investeringen in ICT en huisvesting en inventaris.

3. Overige kosten

De overige kosten bestaan uit de volgende kostensoorten:

• Huisvestingskosten	€	760.600
• ICT	€	1.127.800
• Vervoerskosten (wagenpark)	€	125.400
• Diverse bedrijfskosten (verzekeringen, accountantskosten, abonnementen, drukwerk, kantoorbenodigdheden, communicatiekosten etc.)	€	597.800
Totaal overige kosten	€	2.611.600

4. Additionele werken

In de begroting 2022 is nog geen rekening gehouden met additionele werken. Nieuwe additionele werken worden via een administratieve wijziging geraamd (en gemeld via de Voorjaarsnota, Najaarsnota en Jaarrekening).

5. Onvoorzien

Betreft post voor niet voorziene uitgaven.

De overhead van in totaal € 10.076.200 wordt verdeeld op basis van de direct aan de programma's toe te rekenen fte's op begrotingsbasis. Op begrotingsbasis wordt 90,31 fte toegerekend aan het programma T&V en 84,08 fte aan het programma T&H (verhouding 51,79 : 48,21). Dit komt neer op een bedrag van € 5.211.900 voor T&V en een bedrag van € 4.852.300 voor T&H.

3.3.2 Organisatie

De ODH heeft zich jarenlang ingezet om de gewenste efficiencywinst uit het Bedrijfsplan 2012 genaamd 'Naar een professionele Omgevingsdienst Haaglanden' te halen. De efficiencyslag is in de loop der jaren geïntensiveerd door enkele jaren geen indexering toe te passen, maar is met de komst van het Koersplan in 2018 in rustiger vaarwater gekomen. De efficiencyslag heeft plaatsgevonden, de formatie is afgebouwd conform opgave en de afgesproken productiviteitsnorm van 1.390 uur is behaald. Tegelijkertijd zijn bestaande taken geïntensiveerd en zijn er ook extra taken ingebracht, waardoor er sprake is geweest van een substantiële groei van de organisatie. Ook in 2021 is deze groei en doorontwikkeling van de organisatie voortgezet. Naast een ontwikkeling in kwantitatief opzicht vindt er ook een kwalitatieve slag plaats. De toenemende digitalisering, complexiteit in de samenleving en ontwikkeling in wet- en regelgeving vragen een permanente investering van de dienst in kwaliteit van mensen en organisatie om al deze uitdagingen het hoofd te kunnen bieden. Zo staat de inrichting van de ODH niet stil. Een continue organisatieontwikkeling (mensen, functies en processen) is noodzakelijk om overeind te blijven in deze tijd. De onderzoeken in 2021 van de commissie van Aartsen naar de robuustheid van het systeem van omgevingsdiensten en van de provincie Zuid-Holland naar de doorontwikkeling daarvan geven de dynamiek van het stelsel weer en benadrukken de uitdagingen waarvoor de dienst zich gesteld ziet.

3.3.3 Personeel

De dienst heeft het streven dé omgevingsautoriteit en natuurlijke samenwerkingspartner in Haaglanden te zijn waarbij de kwaliteit van producten en het niveau van dienstverlening onomstreden is. Een goede kwaliteit van het personeel is hierbij cruciaal. Permanente aandacht voor opleiding en ontwikkeling speelt hierin een centrale rol om blijvend het hoofd te kunnen bieden aan de uitdagingen zoals die in punt 3.3.2. zijn omschreven. Tevens is binding aan de organisatie een speerpunt met als doel behoud van opgebouwde kennis en expertise. Dit is nodig vanwege een toegenomen arbeidsmarktmobiliteit en de uitstroom van kennis wegens het bereiken van de AOW-leeftijd. Er is daarom ook in 2022 veel aandacht nodig voor arbeidsmarktcommunicatie en samenwerking met opleidingsinstituten om het personeelsbestand kwantitatief en kwalitatief op sterkte te houden. Tevens is er aandacht voor vitaliteit van de medewerkers en ouderen in het bijzonder. Daarom is in 2016 de regeling 'Generatiepact' ingevoerd, waarvan anno 2021 23 personen gebruik maken. De vrijvallende ruimte wordt zo veel mogelijk door jong personeel (< 30 jaar) ingevuld. Via

strategische personeelsplanning en kennismanagement worden concrete mogelijkheden ingezet onder andere door scholingsmogelijkheden, seniorenbeleid en stagemogelijkheden.

Doel van de ODH is een dienst te zijn die in staat is doelmatig en doelgericht de huidige en toekomstige VTH- taken uit te voeren en integrale adviezen uit te brengen over ontwikkeling en behoud van een duurzame leefomgeving. Het streven is er op gericht deze kennis binnen de dienst beschikbaar te hebben. Incidenteel gevraagde kennis kan 'van de markt' worden betrokken. De strategische personeelsplanning is daarop afgestemd. Uitgangspunt is een relatief grote harde kern met veel kennis en daaromheen een flexibele schil om incidentele vragen en fluctuaties in de vraag van regulier werk op te kunnen vangen. Er wordt gestreefd naar een maximale flexibele schil van 10% bij T&V waar een groot deel van het werk vraag gestuurd en/of additioneel, dus van tijdelijke aard is. In de rest van de organisatie wordt gestreefd naar een maximale flexibele schil van 5%. Binnen de gestelde kaders is het beleid er op gericht inhuur zoveel mogelijk te beperken. Voor tijdelijke dan wel specialistische inzet zal op grond van bedrijfsmatige overwegingen externe inhuur nodig zijn.

Tabel 7 Formatieoverzicht

Formatie	2022
Formatie per 1-1-2021	**212,64**
Wijzigingen	
Wet natuurbescherming - stikstof	2,46
Wet natuurbescherming - soortenbescherming	2,01
Asbesttaken 2020 en 2021	4,48
Minderwerk asbesttaken	-0,83
(potentiële) Zeer Zorgwekkende Stoffen (p)ZZS	0,27
Totaal wijzigingen	**8,39**
Formatie na wijzigingen per 1-1-2022 *	**221,03**
Verwachte bezetting per 1-1-2022	208,45
Vacatureruimte	12,58

* Van de formatie heeft 174,39 fte betrekking op het primair proces en 46,64 fte op ondersteuning (waaronder management).

3.3.4 Informatisering en automatisering

In het Koersplan staat ook dat de ODH blijvend zal moeten investeren in digitalisering om adequaat te kunnen inspelen op veranderende wet- en regelgeving, technologische ontwikkelingen, informatiebehoeften en marktontwikkelingen. De technologische ontwikkelingen gaan in sneltreinvaart en het ICT-landschap is permanent in ontwikkeling. Het verzamelen, bewerken, opslaan en ter beschikking stellen van informatie is de kern van het bestaansrecht van omgevingsdiensten naar de toekomst. In 2021 zijn een aantal cruciale puzzelstukjes gelegd van de zogenaamde grondplaat door de vervanging van de VTH-software die de ruggengraat vormt van de productie van de ODH. Ook is een nieuw Documentmanagementsysteem en een daaraan gekoppeld archief (RMA) ingevoerd. De inrichting van de ICT-architectuur is gericht op de aansluiting op de landelijke systemen in het kader van de komst van de Ow. Hieraan gekoppeld is het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO), wiens komst ervoor zorgt dat op het vlak van informatievoorziening vooralsnog blijvende inspanningen noodzakelijk zijn. Met dit systeem kunnen initiatiefnemers, belanghebbenden en bevoegd gezag de informatie raadplegen die zij nodig hebben bij het gebruik van de Ow. De ODH dient zich in dit kader te richten op twee belangrijke aspecten: (1) het beschikbaar hebben van de juiste informatie (data) op de juiste wijze en op het juiste moment voor de gebruikers en (2) het op de juiste wijze kunnen beschikbaar stellen (ontsluiten) van deze data. De toekomst van digitale gegevensopslag zal daarbij geo-georiënteerd zijn en niet langer meer gericht op de zogenaamde 'inrichtingen' maar op 'activiteiten'.

3.3.5 Informatiebeveiliging

Omdat overheidsorganisaties ook gehackt worden om vervolgens via het betalen van grof (los)geld weer vrijgegeven te worden, hecht de ODH sterk aan een goede informatiebeveiliging. Op basis van het ODH-informatiebeveiligingsbeleid is de organisatie van de informatiebeveiliging opgezet en is er een scala aan

maatregelen uitgerold. Er is een security-officer benoemd met deze specifieke taak. Tevens heeft de organisatie de nodige acties uitgevoerd in het kader van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Blijvende aandacht op dit vlak is noodzakelijk mede gezien de technologische ontwikkelingen en de continue veranderingen van de bedreigingen.

3.3.6 Duurzaam inkopen

In paragraaf 4.2 van het door het AB op 29 november 2018 vastgestelde Inkoop- en aanbestedingsbeleid ODH is ten aanzien van duurzaam inkopen opgenomen dat de ODH bij inkopen de milieuaspecten in acht neemt. De ODH streeft naar duurzaam inkopen waarbij onder duurzaam inkopen wordt verstaan 'het meenemen van sociale en milieuaspecten in het inkoopproces'.

Dit komt onder andere tot uitdrukking in het volgende:

- Uitgangspunt is dat inkoopprocessen digitaal worden uitgevoerd, bijv. via TenderNed en e-mail;
- Bij de product- en marktanalyse inventariseert de ODH welke Werken, Leveringen of Diensten op het gebied van duurzaamheid op de markt worden aangeboden;
- Uitgangspunt is dat in 100% van de inkopen waaraan een meervoudig onderhandse, nationale of Europese aanbesteding vooraf gaat in een categorie waarvoor door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) duurzaamheidscriteria zijn ontwikkeld, de minimumeisen uit deze criteriadocumenten worden toegepast in de aanbesteding;
- Per aanbesteding wordt de afweging gemaakt of naast of bovenop de duurzaamheidscriteria (minimumeisen) van de RVO invulling aan duurzaamheid kan worden gegeven: bijvoorbeeld in de vorm van gunningscriteria of geschiktheidseisen;
- De ODH zal de aangeboden duurzame oplossingen monitoren. Op deze wijze kan zij een duurzame oplossing inbedden in de eigen organisatie van de ODH en haar werkwijze.

3.4 Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf dient inzicht te worden gegeven in de realisatie van het beleid ten aanzien van het onderhoud van kapitaalgoederen en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties ten opzichte van de begroting. Het gaat hierbij tevens om het verlangde onderhoudsniveau, de (lange termijn) onderhoudsplanning voor alle belangrijke activa en het voorzieningenbeleid ter zake.

De kapitaalgoederen van de ODH betreffen de inventaris (waaronder b.v. gereedschappen) en ICT. De aanschaf van kapitaalgoederen vindt gefaseerd plaats en er wordt afgeschreven per afzonderlijke component. De afschrijving start in het jaar na aanschaf. In tabel 8 is een overzicht van de materiele vaste activa opgenomen; tabel 9 geeft het verloop van de kapitaallasten weer.

De in tabel 8 opgenomen investeringen en afschrijvingen hebben uitsluitend betrekking op de vervanging van de in het verleden uitgevoerde investeringen in ICT, huisvesting en inventaris. Voor vervangingsinvesteringen in ICT is in totaal € 2.652.400 aan krediet beschikbaar gesteld en voor huisvesting en inventaris € 471.700 (huisvesting € 386.900 en gereedschappen € 84.800).

omgevingsdienst HAAGLANDEN

Tabel 8 Overzicht vaste activa

Omschrijving activa	ICT	Gereedschappen	Huisvesting	Totaal
Krediet	2.652.400	84.800	386.900	3.124.100
Investeringen t/m 2020	1.815.830	84.800	375.791	2.276.421
Restantkrediet 1-1-2021	**836.570**	**0**	**11.109**	**847.679**
Boekwaarde 31-12-2020	**1.236.835**	**43.127**	**255.521**	**1.535.483**
Investeringen 2021	836.570	0	11.109	847.679
Afschrijving 2021	385.279	18.252	37.579	441.110
Boekwaarde 31-12-2021	**1.688.126**	**24.875**	**229.051**	**1.942.052**
Investeringen 2022	0	0	0	0
Afschrijving 2022	552.593	18.252	38.690	609.535
Boekwaarde 31-12-2022	**1.135.533**	**6.623**	**190.361**	**1.332.517**
Investeringen 2023	0	0	0	0
Afschrijving 2023	435.802	6.623	38.470	480.895
Boekwaarde 31-12-2023	**699.731**	**0**	**151.891**	**851.622**
Investeringen 2024	0	0	0	0
Afschrijving 2024	283.322	0	30.357	313.679
Boekwaarde 31-12-2024	**416.409**	**0**	**121.534**	**537.943**
Investeringen 2025	0	0	0	0
Afschrijving 2025	249.097	0	30.357	279.454
Boekwaarde 31-12-2025	**167.312**	**0**	**91.177**	**258.489**

Tabel 9 Overzicht verloop kapitaallasten

Omschrijving activa	2022	2023	2024	2025
Totaal kapitaallasten primitieve begroting	599.800	608.800	618.000	627.300
Afschrijving	609.535	480.895	313.679	279.454
Ruimte voor rente en afschrijving herinvesteringen	**-9.735**	**127.905**	**304.321**	**347.846**

4 Financiële begroting

4.1 Uitgangspunten

4.1.1 Begrotingsbeleid

In verband met de aanscherping van het financieel toezicht is de Gemeentewet in 2013 gewijzigd en is de term 'materieel evenwicht' vervangen door de term 'structureel evenwicht', waarbij tevens de term 'reëel evenwicht' is toegevoegd. Het BBV is ter nadere uitwerking van die wetswijziging aangepast, zodat het Algemeen Bestuur en de financieel toezichthouder in staat zijn om vast te stellen of sprake is van een structureel en reëel evenwicht in de begroting c.q. meerjarenraming.

Van structureel evenwicht is sprake als de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Ter invulling van het begrip reëel evenwicht is in het BBV voorgeschreven dat wordt ingegaan op het realisme van de ramingen en de motivering daarvan (zijn de ramingen volledig, realistisch en haalbaar).

Het structureel begrotingsevenwicht wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met de incidentele lasten en baten. Het saldo dat over blijft moet op termijn positief zijn (de structurele baten zijn dan gelijk of groter dan de structurele lasten).

Op basis van onderstaand overzicht (tabel 10) wordt aangetoond dat de begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025 conform de uitgangspunten in het BBV, structureel in evenwicht is.

Tabel 10 Structureel evenwicht

Structureel evenwicht	2022	2023	2024	2025
Resultaat na bestemming	0	0	0	0
Af: incidentele lasten	0	0	0	0
Bij: incidentele baten	0	0	0	0
Af: incidentele toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Bij: incidentele onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0
Structureel saldo begroting	**0**	**0**	**0**	**0**
Structureel evenwicht	Ja	Ja	Ja	Ja

4.1.2 Loon- en prijsontwikkeling

In de meest recente Macro Economische Verkenning van september 2020 (MEV 2021) wordt voor de indexering van de begroting 2022 uitgegaan van een indexering van respectievelijk 1,3% voor de lonen (prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers) en 1,5% voor de materiële lasten (prijs materiële overheidsconsumptie (imoc). Voor de jaren 2023 tot en met 2025 is met dezelfde indexpercentages rekening gehouden.

De looptijd van de in 2019 afgesloten Cao Gemeenten is eind 2020 verlopen. Over de uitkomsten van onderhandelingen over een nieuwe Cao SGO per 1 januari 2021 en de financiële effecten daarvan is in de voorliggende begroting nog geen rekening gehouden. Thans is dus niet duidelijk hoe groot de werkelijke lastenstijging zal uitvallen.

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft als toezichthouder aandacht gevraagd voor de wijzigingen in de beleids- en uitvoeringspraktijk als gevolg van invoering van de Ow per 1 januari 2022 en de financiële vertaling daarvan. Deze zijn nog niet meegenomen in de voorliggende begroting.

De indexering van de lonen en materiële lasten op basis van de MEV 2021 laten een lastenstijging zien ten opzichte van de vastgestelde begroting 2021 van € 317.000, die als volgt is verdeeld:

1.	Indexering loonkosten 1,3%	€ 253.100
2.	Indexering materiële lasten 1,5%	€ 63.900
Totaal		€ 317.000

In de begroting 2021 is rekening gehouden met een loonindex van 2,5%. De verhoging van de pensioen- en sociale verzekeringspremies in 2021 hebben tot gevolg dat de loonkosten ten opzichte van 2020 met 1,6% zijn gestegen. De effecten van een nieuwe cao Gemeenten zijn in de voorliggende begroting 2022 nog niet meegenomen.

De materiële lasten (waaronder huisvesting, ICT, vervoer en indirecte kosten) zijn niet of nauwelijks beïnvloedbaar en laten eerder een stijging zien dan een daling van de kosten (de gemiddelde prijsstijging van de materiële lasten zijn per jaar hoger is dan de index van 1,5%).

Met behoud van de kwaliteit en kwantiteit van de dienstverlening wordt geconstateerd dat binnen de exploitatie geen structurele middelen beschikbaar zijn om de lastenstijging op te vangen zodat dekking alleen kan worden gevonden door verhoging van de deelnemersbijdrage.

4.1.3 Output, voor- en nacalculatie

Vanaf 2016 is de begroting kaderstellend voor de te realiseren output, waarbij het werkpakket is opgebouwd uit de te verrichten diensten en producten met bijbehorende productprijzen. Bij besluit van 26 juni 2019 heeft het AB besloten met ingang van 2019 over te gaan tot een systeem van nacalculatie. Afrekening vindt plaats bij jaarrekening op basis van het werkelijk aantal bestede uren en het werkelijk uurtarief en niet op basis van gerealiseerde producten en diensten (output):

1. De verrekening van de geleverde prestaties (werkelijk bestede uren x werkelijk tarief) vindt te allen tijde plaats met de individuele deelnemer. Er is daardoor altijd sprake van een individueel resultaat (werkelijk bestede uren x werkelijk tarief -/- begroot aantal uren x geraamd tarief).
2. Als uitwerking van het Koersplan wordt afgerekend door middel van facturen tussen individuele deelnemer en ODH indien de omzet op basis van nacalculatie (werkelijke bestede uren x werkelijk uurtarief) meer dan 10% afwijkt van de geraamde omzet (begroot aantal uren x geraamd tarief);
3. Indien, op basis van de nacalculatie, de afwijking tussen de werkelijke omzet en de geraamde omzet minder bedraagt dan 10% wordt het bedrag per individuele deelnemer meegenomen naar een volgend dienstjaar via een vordering of schuld op de balans.

Het totaal aantal fte per 1 januari 2022 bedraagt 221,03 fte, waarvan 46,64 fte ondersteuning (inclusief management). Voor het primaire proces is 174,39 fte beschikbaar. Op basis van een productie van 1.390 uur per fte komt dat afgerond neer op 242.400 uur (zie bijlage 6.4 tabel 23).

De daadwerkelijke invulling van de uren en de daarmee te realiseren output vindt plaats via de werkplannen die in het laatste kwartaal van 2021 samen met de deelnemers worden opgesteld. Bijstelling van de deelnemersbijdragen op basis van te realiseren output vindt plaats bij Voorjaarsnota (VJN) en Najaarsnota (NJN). In bijlage 6.4 is, naast het beschikbare werkvolume in uren (tabel 23), een overzicht opgenomen van de tariefopbouw (tabel 24) en de tariefgroepen voor 2022 (tabel 25).

4.2 Overzicht van baten en lasten

De meerjarenbegroting bestaat uit de programma's, de algemene dekkingsmiddelen, overhead, heffing vennootschapsbelasting (Vpb) en een bedrag voor onvoorzien. De uitwerking van de begrotingsuitgangspunten zijn hierin verwerkt.

Tabel 11 Overzicht van baten en lasten

Totaal baten en lasten per programma	Realisatie 2020	Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting 2023	2024	2025
1 Toetsing en Vergunningverlening	8.943.040	7.347.700	9.311.900	8.073.900	8.179.500	8.286.600	8.395.100
2 Toezicht en Handhaving	7.158.884	6.986.100	7.028.000	7.004.200	7.095.700	7.188.900	7.283.200
Totaal lasten programma's	**16.101.924**	**14.333.800**	**16.339.900**	**15.078.100**	**15.275.200**	**15.475.500**	**15.678.300**
3 Algemene dekkingsmiddelen	-25.928.817	-23.539.600	-26.525.700	-25.142.300	-25.477.600	-25.818.100	-26.163.000
4 Overhead	9.826.893	9.160.000	10.140.000	10.017.700	10.155.200	10.294.700	10.436.100
5 Heffing Vpb	0	0	0	0	0	0	0
6 Onvoorzien	0	45.800	45.800	46.500	47.200	47.900	48.600
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
7 Mutatie reserves	0	0	0	0	0	0	0
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd/Geraamd resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Lasten programma's

De programma's zijn direct gerelateerd aan de uitvoerende afdeling met dezelfde benaming. Een toelichting per programma is opgenomen in hoofdstuk 2.2.3 en 2.3.3.

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de deelnemersbijdragen. In tabel 12 is een overzicht van de deelnemersbijdragen over 2022 opgenomen.

Tabel 12 Overzicht deelnemersbijdragen

Deelnemers	Bijdrage 2021 excl. Databank	Taakover-dracht soorten-bescherming	Taakover-dracht Stikstof	Taakover-(p)ZZS	Taakoverdracht asbest Asbest 2020	Asbest 2021	Minderwerk asbest	Bijdrage 2021	Index 2022	Inspectie-view	Bijdrage 2022 excl. Databank	Databank Flora en Faunawet	Bijdrage 2022 incl. Databank
Delft	1.338.982	0	0	0	0	71.517	-48.303	1.362.196	17.430	825	1.380.451	4.363	1.384.814
Den Haag *	6.465.182	0	0	0	0	243.287	-13.287	6.695.182	85.667	4.054	6.784.903	7.272	6.792.175
Leidschendam-Voorburg	838.477	0	0	0	97.826	3.887	0	940.190	12.030	569	952.789	3.333	956.122
Midden-Delfland	534.496	0	0	0	35.221	1.395	0	571.112	7.307	346	578.765	1.515	580.280
Pijnacker-Nootdorp	745.755	0	0	0	0	20.614	-6.959	759.410	9.717	460	769.587	3.333	772.920
Rijswijk	615.639	0	0	0	73.655	2.920	0	692.214	8.857	419	701.490	2.666	704.156
Wassenaar	336.716	0	0	0	7.654	8.262	0	352.632	4.512	213	357.357	2.121	359.478
Westland	3.804.187	0	0	0	0	53.618	-53.618	3.804.187	48.676	2.303	3.855.166	5.454	3.860.620
Zoetermeer	1.117.694	0	0	0	0	30.842	0	1.148.536	14.696	695	1.163.927	5.454	1.169.381
Provincie Zuid-Holland	7.706.940	316.918	388.483	36.756	0	0	0	8.449.097	108.108	5.116	8.562.321	0	8.562.321
Totaal	**23.504.068**	**316.918**	**388.483**	**36.756**	**214.356**	**436.342**	**-122.167**	**24.774.756**	**317.000**	**15.000**	**25.106.756**	**35.511**	**25.142.267**

* De afname van producten en diensten door de gemeente Den Haag zal tot een bedrag van € 162.100 in de vorm van minderwerk in mindering worden gebracht op de deelnemersbijdrage 2022.

Overhead

De kosten van de ondersteunende activiteiten worden op het taakveld 'overhead' geregistreerd. De overhead maakt onderdeel uit van de integrale kostprijs en wordt toegerekend op basis van de direct aan de programma's toe te rekenen fte's op begrotingsbasis. Op begrotingsbasis worden 90,31 fte toegerekend aan het programma T&V en 84,08 fte aan het programma T&H (verhouding 51,79 : 48,21).

Vennootschapsbelasting

Met het Bureau Belastingplicht Overheidsondernemingen zijn in 2016 afspraken gemaakt dat indien een omgevingsdienst zijn overheidstaken op basis van wetgeving uitvoert en op alle andere (commerciële) activiteiten geen winst behaald de omgevingsdienst dan niet Vpb-plichtig is. De ODH belast zijn producten en diensten uitsluitend tegen kostprijs (zonder winstopslag) door aan zijn afnemers. Met inachtneming hiervan is geconcludeerd dat de ODH niet Vpb-plichtig is (en dus geen fiscale administratie hoeft te voeren en geen aangifte hoeft te doen).

Onvoorzien
De post onvoorzien dient op basis van BBV afzonderlijk te worden gepresenteerd.

Mutatie reserves
In 2022 zijn geen mutaties voorzien.

4.3 Geprognosticeerde balans per ultimo van het jaar

Omschrijving	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Vaste activa	**1.535.483**	**1.942.100**	**1.332.500**	**851.600**	**537.900**	**258.500**
Totaal materiële activa	**1.535.483**	**1.942.100**	**1.332.500**	**851.600**	**537.900**	**258.500**
Materiële vaste activa	1.535.483	1.942.100	1.332.500	851.600	537.900	258.500
TOTAAL VASTE ACTIVA	**1.535.483**	**1.942.100**	**1.332.500**	**851.600**	**537.900**	**258.500**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.	**17.133.441**	**17.857.100**	**18.453.300**	**18.943.500**	**19.433.100**	**19.891.200**
Vorderingen openbare lichamen	13.061.567	14.576.100	14.918.700	15.269.400	15.628.700	15.628.700
Overige vorderingen	279.224	279.200	279.200	279.200	279.200	279.200
Rekening courant schatkistbankieren	3.790.878	3.000.000	3.253.600	3.393.100	3.523.400	3.981.500
Rekening courant Simpled Card	1.772	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800
Liquide middelen	**7.964**	**8.000**	**8.000**	**8.000**	**8.000**	**8.000**
Banksaldi	7.964	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
Overlopende activa	**1.025.380**	**1.025.400**	**1.025.400**	**1.025.400**	**1.025.400**	**1.025.400**
Vooruitbetaalde bedragen	581.027	581.000	581.000	581.000	581.000	581.000
Overige overlopende activa	444.353	444.400	444.400	444.400	444.400	444.400
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**18.166.785**	**18.890.500**	**19.486.700**	**19.976.900**	**20.466.500**	**20.924.600**
TOTAAL ACTIVA	**19.702.268**	**20.832.600**	**20.819.200**	**20.828.500**	**21.004.400**	**21.183.100**
Eigen vermogen	**1.071.385**	**1.071.400**	**1.071.400**	**1.071.400**	**1.071.400**	**1.071.400**
Algemene reserve	**1.071.385**	**1.071.400**	**1.071.400**	**1.071.400**	**1.071.400**	**1.071.400**
- opgebouwd rekeningresultaat	51.385	51.400	51.400	51.400	51.400	51.400
- opgebouwd weerstandsvermogen	1.020.000	1.020.000	1.020.000	1.020.000	1.020.000	1.020.000
- saldo boekjaar	0	0	0	0	0	0
Voorzieningen	**272.521**	**218.500**	**164.400**	**131.700**	**99.000**	**66.300**
Voorz. werkloosheidsuitkeringen	272.521	218.500	164.400	131.700	99.000	66.300
TOTAAL VASTE PASSIVA	**1.343.906**	**1.289.900**	**1.235.800**	**1.203.100**	**1.170.400**	**1.137.700**
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**4.190.676**	**4.645.200**	**4.680.400**	**4.716.200**	**4.752.400**	**4.789.100**
Crediteuren	591.545	591.500	591.500	591.500	591.500	591.500
Af te dragen BTW	2.185.305	2.639.900	2.675.100	2.710.900	2.747.100	2.783.800
Af te dragen loonheffing en soc. premies	1.413.826	1.413.800	1.413.800	1.413.800	1.413.800	1.413.800
Overlopende passiva	**14.167.686**	**14.897.500**	**14.903.000**	**14.909.200**	**15.081.600**	**15.256.300**
Vooruit gefactureerde deelnemersbijdragen	11.716.228	12.571.200	12.738.800	12.909.100	13.081.500	13.256.200
Vooruit gefactureerde dwangsommen	378.720	378.700	378.700	378.700	378.700	378.700
Nog te verrekenen saldo nacalculatie	922.265	797.100	635.000	470.900	470.900	470.900
Overige overlopende passiva	1.150.473	1.150.500	1.150.500	1.150.500	1.150.500	1.150.500
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**18.358.362**	**19.542.700**	**19.583.400**	**19.625.400**	**19.834.000**	**20.045.400**
TOTAAL PASSIVA	**19.702.268**	**20.832.600**	**20.819.200**	**20.828.500**	**21.004.400**	**21.183.100**

omgevingsdienst
HAAGLANDEN

5 Besluit Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Haaglanden;

Gelezen het voorstel van de Dagelijks Bestuur van 7 april 2021;

Gelet op artikel 24 van de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden;

BESLUIT:

1. De begroting 2022 vast te stellen;
2. De meerjarenbegroting van de jaren 2023 – 2025 voor kennisgeving aan te nemen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur op 30 juni 2021.

De secretaris,	De voorzitter,
Ir. L.P. Klaassen	Ing. drs. R.C. Paalvast

6 Bijlagen

6.1 Exploitatiebegroting

Tabel 13 Exploitatiebegroting

Kostensoort	Realisatie 2020	Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting 2023	2024	2025
1 Personeel	22.510.762	20.121.600	21.706.200	21.323.000	21.600.800	21.883.300	22.169.400
2 Kapitaallasten	365.731	590.900	590.900	599.800	608.800	618.000	627.300
3 Overige kosten	2.542.678	2.781.300	3.302.000	3.173.000	3.220.800	3.268.900	3.317.700
4 Additionele werken	509.646	0	880.800	0	0	0	0
5 Onvoorzien	0	45.800	45.800	46.500	47.200	47.900	48.600
Totaal lasten	**25.928.817**	**23.539.600**	**26.525.700**	**25.142.300**	**25.477.600**	**25.818.100**	**26.163.000**
6 Bijdragen deelnemers	-25.419.171	-23.539.600	-25.644.900	-25.142.300	-25.477.600	-25.818.100	-26.163.000
7 Additionele werken	-509.646	0	-880.800	0	0	0	0
Totaal baten	**-25.928.817**	**-23.539.600**	**-26.525.700**	**-25.142.300**	**-25.477.600**	**-25.818.100**	**-26.163.000**
Geraamd totaal van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
8 Mutatie reserves							
Storting	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0	0	0	0
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd/Geraamd resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Lasten

- Personeel

De post personeel bestaat uit de salariskosten van het eigen personeel, de inhuur van derden (inclusief inhuur derden en inkoop diensten ICT waaronder de Servicedesk), opleidingskosten en algemene personeelskosten.

De looptijd van de in 2019 afgesloten cao Gemeenten is eind 2020 verlopen. Over de uitkomsten van onderhandelingen over een nieuwe gemeentelijke cao per 1 januari 2021 en de financiële effecten daarvan is in de voorliggende begroting nog geen rekening gehouden. Thans is dus niet duidelijk hoe groot de werkelijke lastenstijging zal uitvallen.

De opleidingskosten bedragen conform afspraak 2,3% van de salariskosten. De algemene personeelskosten bestaan uit o.a. de kosten voor woon-werkverkeer, overwerk, wachtdienstvergoedingen, kosten BHV, kosten arbodienst, kosten personeelsvereniging en kosten ondernemingsraad.

• Salariskosten en inhuur en inkoop diensten	€	20.337.700
• Opleidingskosten: 2,3% van € 20.337.700	€	467.800
• Algemene personeelskosten	€	517.500
Totaal personeel	€	21.323.000

- Kapitaallasten

Voor de kapitaallasten van de investeringen wordt uitgegaan van een structureel bedrag van € 599.800. Daarbij is er van uitgegaan dat de in het verleden gedane investeringen na afloop van de afschrijvingstermijn voor een gelijk bedrag worden geherinvesteerd.

- Overige kosten

De overige kosten bestaan uit huisvestingskosten, kosten van ICT, kosten wagenpark en diverse bedrijfskosten (kosten van dienstreizen, accountantskosten, kosten van verzekeringen, werkkleding en –schoeisel, abonnementen en kantoorbehoeften, representatie, kosten van onderzoek, kosten van bezwaar- en beroep etc.).

• Huisvestingskosten	€	760.600
• ICT	€	1.127.800
• Vervoerskosten (wagenpark)	€	125.400
• Diverse bedrijfskosten (verzekeringen, accountantskosten, abonnementen, kosten van onderzoek, kosten van bezwaar- en beroep etc.)	€	1.159.200
Totaal overige kosten	€	3.173.000

- Additionele projecten

In de begroting 2022 is nog geen rekening gehouden met additionele werken. Nieuwe additionele werken worden via een administratieve wijziging geraamd (en gemeld via Voorjaarsnota, Najaarsnota en Jaarrekening).

- Onvoorzien

Deze post is opgenomen omdat het goed wordt geacht dat de dienst een klein werkkapitaal heeft om naar eigen inzicht kleine investeringen te doen en niet voor elk bedrag alle deelnemers langs hoeft.

Baten

- Algemene dekkingsmiddelen

In tabel 12 is een overzicht opgenomen van de bijdragen per deelnemer over 2022. De bedragen per deelnemer zijn gebaseerd op de bijdragen 2021 verhoogd met aanvullende bijdrage Inspectieview en met de indexatie op grond van de in de MEV 2021 (september 2020) opgenomen indices voor loon- en prijsstijgingen.

- Additionele projecten

In de begroting 2022 is nog geen rekening gehouden met additionele werken. Nieuwe additionele werken worden via een administratieve wijziging geraamd (en gemeld via de Voorjaarsnota, Najaarsnota en Jaarrekening).

Mutatie reserves

- Mutaties reserves

In 2022 en volgende jaren zijn geen stortingen en onttrekkingen voorzien.

Tabel 14 Overzicht reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen	Algemene reserve	Voorziening werkloosheids-uiteringen
Stand 1-1-2021	**1.071.385**	**272.521**
Storting 2021	0	0
Onttrekking 2021	0	54.000
Stand 1-1-2022	**1.071.385**	**218.521**
Storting 2022	0	0
Onttrekking 2022	0	54.100
Stand 1-1-2023	**1.071.385**	**164.421**
Storting 2023	0	0
Onttrekking 2023	0	32.700
Stand 1-1-2024	**1.071.385**	**131.721**
Storting 2024	0	0
Onttrekking 2024	0	32.700
Stand 1-1-2025	**1.071.385**	**99.021**
Storting 2025	0	0
Onttrekking 2025	0	32.700
Stand 1-1-2026	**1.071.385**	**66.321**

6.2 Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

In de gewijzigde BBV is opgenomen dat in de begroting een overzicht moet worden opgenomen van de geraamde baten en lasten per taakveld. In tabel 15 is dit overzicht weergegeven.

Voorts zijn in tabel 16 de beleidsindicatoren weergegeven van het taakveld bestuur en ondersteuning. Voor de inwoneraantallen is uitgegaan van de geprognosticeerde aantallen per 1-1-2022 (bron: Gemeentefondsgegevens).

Voor het taakveld volksgezondheid en milieu zijn vooralsnog geen beleidsindicatoren opgenomen.

Het hanteren van streefcijfers voor activiteiten van de ODH, waarbij er interactie is met partijen uit de samenleving, heeft weinig waarde omdat juist overleg en het trachten van het bereiken van consensus van groter belang kunnen zijn dan een streefgetal voor bijvoorbeeld tijdsbesteding. De ODH kan in het geval van wettelijke normen wanneer sprake is van bijvoorbeeld incomplete aanvragen of te laat verkregen externe adviezen, 'op tijd' weigeren. Echter bevoegde gezagen geven aan soms de voorkeur te geven aan een zorgvuldig proces boven het halen van een tijdslimiet.

Uit bovenstaande aspecten moge blijken dat naast een kwantitatieve kant ook de kwaliteit van het proces naar de maatschappij aandacht verdient. De aandacht die ook onze opdrachtgevers hiervoor vragen spreekt boekdelen. Het spreekt voor zich dat het halen van termijnen uitgangspunt blijft.

Tabel 15 Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

Overzicht van baten en lasten per taakveld		2022			2023			2024			2025		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.4	Overhead	10.017.700	0	10.017.700	10.155.200	0	10.155.200	10.294.700	0	10.294.700	10.436.100	0	10.436.100
0.8	Overige baten en lasten	46.500	-25.142.300	-25.095.800	47.200	-25.477.600	-25.430.400	47.900	-25.818.100	-25.770.200	48.600	-26.163.000	-26.114.400
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Bestuur en ondersteuning	**10.064.200**	**-25.142.300**	**-15.078.100**	**10.202.400**	**-25.477.600**	**-15.275.200**	**10.342.600**	**-25.818.100**	**-15.475.500**	**10.484.700**	**-26.163.000**	**-15.678.300**
7.4	Milieubeheer	15.078.100	0	15.078.100	15.275.200	0	15.275.200	15.475.500	0	15.475.500	15.678.300	0	15.678.300
	Volksgezondheid en milieu	**15.078.100**	**0**	**15.078.100**	**15.275.200**	**0**	**15.275.200**	**15.475.500**	**0**	**15.475.500**	**15.678.300**	**0**	**15.678.300**
	Totaal	**25.142.300**	**-25.142.300**	**0**	**25.477.600**	**-25.477.600**	**0**	**25.818.100**	**-25.818.100**	**0**	**26.163.000**	**-26.163.000**	**0**

Tabel 16 Beleidsindicatoren bestuur en ondersteuning

Naam indicator	Eenheid	Bron	Begroting 2021			Begroting 2022		
			Fte/kosten	Inwoners/kosten	Kosten per eenheid	Fte/kosten	Inwoners/kosten	Kosten per eenheid
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	FVW	212,64	1.114.700	0,19	221,03	1.134.900	0,19
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	FVW	188,26	1.114.700	0,17	208,45	1.134.900	0,18
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen bron	7.868.400	1.114.700	7,06	7.992.200	1.134.900	7,04
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen bron	707.700	19.170.800	3,69	627.600	19.885.400	3,16
Overhead	% van totale lasten	Eigen bron	9.527.800	24.503.800	38,88	10.064.200	25.142.300	40,03

Onder apparaatskosten wordt verstaan alle noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Dat zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie.

Onder externe inhuur wordt verstaan het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt. Tot de externe inhuur behoren niet producten of diensten die compleet in de markt zijn gezet, waarbij de opdrachtgever niet op de specifieke inzet kan sturen (zoals o.a. de Servicedesk en de uitwijkvoorziening ICT).

Onder overhead wordt verstaan alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De overhead bestaat dus naast de loonkosten van de zogenaamde PIOFACH-functies uit ICT-kosten, huisvestingskosten, kosten wagenpark, kosten van onderzoek, kosten van bezwaar- en beroep etc., kapitaallasten en personele kosten die niet rechtstreeks zijn toe de delen aan de taakvelden in het primaire proces.

6.3 BBV-informatie

Tabel 17 Vertegenwoordiging bestuur

Artikel 15, lid 2 a	Algemeen Bestuur			Dagelijks Bestuur
	Aantal leden	Stemverdeling	Stemverhouding	
	A	B	A x B	
Delft	1	16	16	0
Den Haag	2	27	54	1
Leidschendam-Voorburg	1	4	4	0
Midden-Delfland	1	4	4	0
Pijnacker-Nootdorp	1	8	8	1
Rijswijk	1	8	8	0
Wassenaar	1	4	4	0
Westland	2	14	28	1
Zoetermeer	1	16	16	1
Provincie Zuid-Holland	2	29	58	1
Totaal	13	130	200	5

Tabel 18 Bekostiging

Artikel 15, lid 2 b	Bekostiging	
	Begin	Eind
Delft	1.384.814	1.384.814
Den Haag	6.792.175	6.792.175
Leidschendam-Voorburg	956.122	956.122
Midden-Delfland	580.280	580.280
Pijnacker-Nootdorp	772.920	772.920
Rijswijk	704.156	704.156
Wassenaar	359.478	359.478
Westland	3.860.620	3.860.620
Zoetermeer	1.169.381	1.169.381
Provincie Zuid-Holland	8.562.321	8.562.321
Totaal	25.142.267	25.142.267

Tabel 19 Omvang vermogen, financieel resultaat en risico's

Artikel 15, lid 2 c t/m e	Omvang	
	Begin	Eind
Eigen vermogen	1.071.385	1.071.385
Vreemd vermogen	0	0
Verwachte omvang financiële resultaat	0	0
Risico's	1.020.000	1.020.000

Tabel 20 Netto schuldquote

Netto schuldquote	Verloop van de kengetallen					
	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
A. Totaal van de vaste schulden	0	0	0	0	0	0
B. Totaal van de netto vlottende schulden	4.190.676	4.492.300	4.680.400	4.716.200	4.752.400	4.789.100
C. Totaal van de overlopende passiva	14.167.686	13.227.000	14.903.000	14.909.200	15.081.600	15.256.300
D. Totaal financiële activa met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0	0	0	0	0
E. Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	17.133.441	16.911.000	18.453.300	18.943.500	19.433.100	19.891.200
F. Totaal van alle liquide middelen	7.964	21.800	8.000	8.000	8.000	8.000
G. Totaal van de overlopende activa	1.025.380	429.100	1.025.400	1.025.400	1.025.400	1.025.400
H. Totaal saldo van de baten, exclusief mutaties reserves	25.928.817	23.539.600	25.142.300	25.477.600	25.818.100	26.163.000
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H)	0,7%	1,5%	0,4%	-1,4%	-2,4%	-3,4%

Tabel 21 Solvabiliteitsratio

Solvabiliteitsratio	Verloop van de kengetallen					
	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
A. Eigen vermogen	1.071.385	1.071.400	1.071.400	1.071.400	1.071.400	1.071.400
B. Totaal alle passiva	19.702.268	18.944.200	20.819.200	20.828.500	21.004.400	21.183.100
Solvabiliteitsratio (A/B)	**5,4%**	**5,7%**	**5,1%**	**5,1%**	**5,1%**	**5,1%**

Tabel 22 Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte	Verloop van de kengetallen					
	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Totaal lasten programma's	25.928.817	23.539.600	25.142.300	25.477.600	25.818.100	26.163.000
Totaal incidentele lasten programma's	3.280.779	0	0	0	0	0
A. Structurele lasten	22.648.038	23.539.600	25.142.300	25.477.600	25.818.100	26.163.000
Totaal baten programma's	25.928.817	23.539.600	25.142.300	25.477.600	25.818.100	26.163.000
Totaal incidentele baten programma's	3.435.527	0	0	0	0	0
B. Structurele baten	22.493.290	23.539.600	25.142.300	25.477.600	25.818.100	26.163.000
C. Totaal structurele toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
D. Totaal structurele ontrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
E. Het totaal van de baten exclusief mutaties reserves	25.928.817	23.539.600	25.142.300	25.477.600	25.818.100	26.163.000
Structurele exploitatieruimte (B-A)+(D-C)/E	**-0,6%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**

6.4 Werkvolume in uren en tariefgroepen 2022

Tabel 23 Beschikbare werkvolume 2022 in uren

Deelnemers	Uren 2022	Bijdrage excl. Databank	Databank	Bijdrage 2022
Delft	13.593	1.380.451	4.363	1.384.814
Den Haag	68.257	6.784.903	7.272	6.792.175
Leidschendam-Voorburg	9.372	952.789	3.333	956.122
Midden-Delfland	5.749	578.765	1.515	580.280
Pijnacker-Nootdorp	7.572	769.587	3.333	772.920
Rijswijk	6.942	701.490	2.666	704.156
Wassenaar	3.543	357.357	2.121	359.478
Westland	38.167	3.855.166	5.454	3.860.620
Zoetermeer	11.501	1.163.927	5.454	1.169.381
Provincie Zuid-Holland	77.711	8.562.321	0	8.562.321
Totaal	**242.407**	**25.106.756**	**35.511**	**25.142.267**
Deelnemers	**Uren 2022**	**Bijdrage excl. Databank**	**Databank**	**Bijdrage 2022**
Aantal uren werkplan T&V	125.534	13.153.399	35.511	13.188.910
Aantal uren werkplan T&H	116.873	11.953.357	0	11.953.357
Totaal	**242.407**	**25.106.756**	**35.511**	**25.142.267**

Tabel 24 Tariefopbouw 2022

Tariefopbouw 2022	Begroting 2022	Per uur	%
Loonsom primair	16.133.700	66,56	64,17
Algemene personeelskosten	76.200	0,31	0,30
Diverse bedrijfskosten	61.300	0,25	0,24
Materiële productiekosten	464.600	1,92	1,85
Totaal directe kosten	**16.735.800**	**69,04**	**66,56**
Loonsom ondersteuning incl. technisch beheer ICT	4.126.700	17,02	16,41
Opleidingskosten	467.800	1,93	1,86
Algemene personeelskosten	518.600	2,14	2,06
Kapitaallasten	599.800	2,47	2,39
Huisvestingskosten	760.600	3,14	3,03
ICT	1.127.800	4,65	4,49
Vervoerskosten	125.400	0,52	0,50
Diverse bedrijfskosten	597.800	2,47	2,38
Onvoorzien	46.500	0,19	0,18
Totaal overhead	**8.371.000**	**34,53**	**33,29**
Totaal exclusief Databank Flora en Fauna	**25.106.800**	**103,57**	**99,86**
Databank Flora en Fauna	35.500	0,15	0,14
Totaal	**25.142.300**	**103,72**	**100,00**

De gemiddelde directe kosten bedragen in 2022 per uur € 69,04 (in 2021 € 67,80) en de overhead € 34,53 per uur (in 2021 € 34,06). De directe kosten worden toegerekend aan de producten op basis van 6 tariefgroepen. De verdeling is weergegeven in tabel 25.

Tabel 25 Tariefgroepen 2022

Tariefgroepen	Directe kosten	Overhead	Totaal	Tarief afgerond
1	49,52	34,53	84,06	84,00
2	57,48	34,53	92,02	92,00
3	64,80	34,53	99,33	99,00
4	71,94	34,53	106,47	106,00
5	82,74	34,53	117,28	117,00
6	94,00	34,53	128,53	129,00

Begrippen- en afkortingenlijst

AB	Algemeen Bestuur
AR	Algemene reserve
AOW	Algemene Ouderdomswet
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
BBV	Besluit begroting en verantwoording
BOR	Besluit Omgevingsrecht
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Cao SGO	Collectieve arbeidsoveenkomst Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties
DSO	Digitale Stelsel Omgevingswet
EMU	Economische en Monetaire Unie
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
FVW	Financiële-verhoudingswet
Fte	Fulltime-equivalent
GGD	Gemeentelijke of gemeenschappelijke gezondheidsdienst
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
MER	Milieueffectrapportage
MEV	Macro Economische Verkenning
NJN	Najaarsnota
ODH	Omgevingsdienst Haaglanden
Ow	Omgevingswet
PIOFACH	Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Administratieve organisatie, Communicatie en Huisvesting
RO	Ruimtelijke Ordening
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
SMT	Sociaal Medisch Team
T&H	Toezicht & Handhaving
T&V	Toetsing & Vergunningverlening
VJN	Voorjaarsnota
Vpb	Vennootschapsbelasting
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WKO	Warmte- en koudeopslag
Wm	Wet milieubeheer